

Sygn. akt III AUa 488/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Beata Górską (spr.) SSA Jolanta Hawryszko
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2017 r. w Szczecinie

sprawy Z. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 maja 2016 r. sygn. akt VI U 1059/14

oddala apelację.

SSA Beata Górską SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 488/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 października 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił przeliczenia emerytury Z. P. w trybie artykułu 110 i 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę oraz przeliczenie świadczenia według wersji najkorzystniejszej.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie o sygnaturze akt VI U 1059/14 oddalił odwołanie oraz zasądził od Z. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd I instancji ustalił, że Z. P. urodziła się (...) Od 12 maja 1993 r. pobierała rentę, której wysokość ustalono z zastosowaniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 116,79 % (z 3 lat z 12). Od 4 lipca 1997 r. pobiera emeryturę, ustaloną według tego samego wskaźnika. W dniu 23 września 2014 r. ubezpieczona złożyła wniosek o przeliczenie emerytury, do którego dołączyła zaświadczenia Rp-7.

Ustalone przez pozwanego podstawy wymiaru składek wynosiły w poszczególnych latach: 1962 - 3184 zł; 1963 - 8850 zł; 1964 - 9000 zł; 1965 - 9000 zł; 1966 - 9500 zł; 1967 - 10200 zł; 1968 - 10200 zł; 1969 - 10200 zł; 1970 - 10350 zł; 1971 - 12000 zł; 1972 - 12000 zł; 1973 - 11969 zł; 1974 - 13000 zł; 1975 - 14401 zł; 1976 - 14400 zł; 1977 - 16000 zł; 1978 - 18400 zł; 1979 - 20800 zł; 1980 - 24000 zł; 1981 - 28800 zł; 1982 - 48000 zł; 1983 - 64800 zł; 1984 - 64800 zł; 1985 - 292439 zł; 1986 - 353624 zł; 1987 - 387124 zł; 1988 - 716669 zł; 1989 - 287100 zł; 1990 - 2648000 zł; 1991 - 8165000 zł; 1992 - 14350000 zł; 1993 - zł; 1994 - zł; 1995 - zł; 1996 - 3883,1 zł; 1997 - 4688,1 zł; 1998 - 7205,5 zł; 1999 - 7783,2 zł; 2000 - 8874,95 zł; 2001 - 9187 zł; 2002 - 10566,77 zł; 2003 - 10460,85 zł; 2004 - 3936,65 zł; 2005 - zł; 2006 - zł; 2007 - zł; 2008 - zł; 2009 - 1800,01 zł; 2010 - 12409,14 zł; 2011 - 12948,96 zł; 2013 - 11225,32 zł; 2014 - 24778,87 zł. Pozwany ustalił wysokość podstaw na podstawie złożonych zaświadczeń Rp-7, a za okresy, za które ubezpieczona nie złożyła zaświadczeń – na podstawie minimalnych wynagrodzeń.

Od 1 czerwca 1976 r. do 31 października 1992 r. ubezpieczona pracowała w Spółdzielni Pracy (...) we W.. Otrzymywała pensję zasadniczą oraz dodatek funkcyjny, wynoszące odpowiednio od 1 września 1976: 3400 zł i 700 zł, od 1 kwietnia 1978: 3700 zł i 700 zł, od 1 stycznia 1980: 4000 zł i 700 zł; od 1 października 1980: 4400 zł i 700 zł, od 1 września 1981: 4700 zł i 700 zł. W kolejnych latach stawki wzrastały. W legitymacji ubezpieczeniowej wpisano zarobki ubezpieczonej wynoszące w poszczególnych latach: 1982 – 122443 zł, 1983 - 137670 zł, 1984 – 181154 zł, 1985 – 203907 zł, 1986 – 285362 zł, 1987 – 346463 zł, 1988 – 750643 zł, 1989 – 2609526 zł, 1990 – 10964885 zł, 1991 – 15201725 zł, 1992 – 17373200 zł.

Sąd Okręgowy zważył, że wniosek ubezpieczonej dotyczył przeliczenia emerytury na podstawie nowych dowodów – zaświadczeń o wysokości zarobków. Wskazał, że ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748; dalej jako ustawa) przewiduje, iż:

Art. 109. 1. Na wniosek emeryta lub rencisty wysokość emerytury określonej w art. 53 oraz renty ulega ponownemu ustaleniu na zasadach określonych w art. 110-113.

2. Jeżeli w wyniku ponownego ustalenia emerytura lub renta jest niższa, świadczenie przysługuje w dotychczasowej wysokości.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do emerytury obliczonej zgodnie z art. 24a ust. 5 i art. 54a.

Art. 110. 1. Wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

2. Warunek posiadania wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru nie jest wymagany od emeryta lub rencisty, który od dnia ustalenia prawa do świadczenia do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie świadczenia, w myśl ust. 1, nie pobrał świadczenia wskutek zawieszenia prawa do emerytury lub renty lub okres wymagany do ustalenia podstawy przypada w całości po przyznaniu prawa do świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wynosi co najmniej 130 %.

3. Okres ostatnich 20 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1, obejmuje okres przypadający bezpośrednio przed rokiem, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, z uwzględnieniem art. 176.

Art. 110a. 1. Wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem art. 110 ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 5, jest wyższy niż 250 %.

2. Ustalenie wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 może nastąpić tylko raz.

Art. 111. 1. Wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,

2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,

3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty

- a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

2. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, obliczony na zasadach określonych w art. 15, mnoży się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia.

3. Podstawa wymiaru emerytury lub renty, ustalona na zasadach określonych w ust. 1 i 2, podlega wszystkim waloryzacjom przysługującym do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie tej podstawy.

Zgodnie z art. 15 ustawy podstawę wymiaru emerytury stanowi ustalona przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę lub na wniosek ubezpieczonego z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu podlegania ubezpieczeniom.

Sąd I instancji stwierdził, że zaoferowane przez ubezpieczoną dowody nie pozwoliły na ustalenie wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru niż dotychczas przyjmowany. Sąd dokonał hipotetycznych wyliczeń podstaw wymiaru składek w okresie zatrudnienia w zakładzie (...) we W., przyjmując wynikające z dokumentów osobowych stawki wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego do roku 1981; dane z legitymacji ubezpieczeniowej, a za okres 1985-88 dotychczasowe zaświadczenie Rp-7. Wysokość tak wyliczonych podstaw wymiaru składek ubezpieczonej (wraz z niespornymi ustaleniami pozwanego) przedstawia poniższa tabela. Poszczególne rubryki oznaczają w niej:

1. rok,

2. przeciętne wynagrodzenie roczne w złotych w roku z kolumny 1;

3. sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot w złotych, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy w roku z kolumny 1;

4. stosunek każdej sumy kwot z kolumny 3 do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu.

1	2	3	4
1962	20160	4321	21,43%
1963	21156	8850	41,83%
1964	21792	9000	41,30%
1965	22404	9000	40,17%
1966	23208	9500	40,93%
1967	24192	10200	42,16%
1968	25272	10200	40,36%
1969	26088	10200	39,10%
1970	26820	10350	38,59%
1971	28296	12000	42,41%
1972	30108	12000	39,86%
1973	33576	11969	35,65%
1974	38220	13000	34,01%
1975	46956	14401	30,67%
1976	51372	26000	50,61%
1977	55152	49200	89,21%

1978	58644	51900	88,50%
1979	63924	52800	82,60%
1980	72480	57600	79,47%
1981	92268	59700	64,70%
1982	139572	122443	87,73%
1983	173700	137670	79,26%

1984	202056	181154	89,66%
1985	240060	292439	121,82%
1986	289140	353624	122,30%
1987	350208	387124	110,54%
1988	637080	716669	112,49%
1989	2481096	2609526	105,18%
1990	12355644	10964885	88,74%
1991	21240000	16001725	75,34%
1992	35220000	21373200	60,68%
1993	47940000		0,00%
1994	63936000		0,00%
1995	8431,44		0,00%
1996	10476	3883,1	37,07%

1997	12743,16	4688,1	36,79%
1998	14873,88	7205,5	48,44%
1999	20480,88	7783,2	38,00%
2000	23085,72	8874,95	38,44%
2001	24742,2	9187	37,13%
2002	25598,52	10566,77	41,28%
2003	26417,64	10460,85	39,60%
2004	27474,84	3936,65	14,33%
2005	28563,48		0,00%
2006	29726,76		0,00%
2007	32292,36		0,00%
2008	35326,56		0,00%
2009	37235,52	1800,01	4,83%
2010	38699,76	12409,14	32,07%
2011	40794,24	12948,96	31,74%
2013	42260,04	11225,32	26,56%
2014	43800,72	24778,87	56,57%

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy wskazał, że najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 lat najkorzystniejszych (1967, 71, 76-92, 2014) wynosi 82,50 %, a z 10 kolejnych lat (1982-91) wynosi 99,31 % i są niższe niż dotychczasowy. Tym samym, nie zachodzą podstawy do przeliczenia świadczenia na podstawie art. 110 ust. 1, art. 110a czy też art. 111 ust. 1 ustawy.

Ustalając stan faktyczny w sprawie, Sąd orzekający oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego i aktach sprawy, których wiarygodności strony nie kwestionowały oraz wyliczeniach pozwanego.

Wobec powyższego, Sąd I instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie oddalił.

Z powyższym rozstrzygnięciem w całości nie zgodziła się ubezpieczona.

Wyrokowi zarzuciła:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia przez przyjęcie, że w stanie faktycznym sprawy u skarżącej nie występują przesłanki do przeliczenia świadczenia z ZUS, gdy tymczasem występują przesłanki do przeliczenia tegoż świadczenia,
2. art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych zmierzających do ustalenia istotnych dla sprawy okoliczności,
3. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie odniesienie się w uzasadnieniu wyroku do wszystkich okoliczności wynikających z przeprowadzonych dowodów i materiałów postępowania, w szczególności opinii biegłego sądowego z dnia 14 maja 2015 r. oraz pisma procesowego strony z dnia 20 stycznia 2016 r.

Wskazując na powyższe, apelująca wniosła o uchylenie wyroku Sądu I instancji i poprzedzającej go decyzji organu rentowego oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, ewentualnie o zmianę wydanego w sprawie wyroku przez uwzględnienie odwołania w całości i przyznanie prawidłowo naliczonego świadczenia z ZUS od dnia złożenia wniosku.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podniosła, że Sąd I instancji nie zawarł w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku żadnych ustaleń faktycznych dotyczących spornych okresów wynagrodzeń nie uwzględnianych przez organ rentowy z uwagi na brak w legitymacji ubezpieczeniowej podpisu oraz pieczętki imiennej osoby upoważnionej do dokonania takiego wpisu, a także brak pieczętki firmowej płatnika składek. W ocenie organu rentowego powyższe braki uniemożliwiły ocenę zgłoszonych przez skarżącą roszczeń przez pryzmat mających do nich zastosowanie norm prawa materialnego. Apelująca wskazała, że Sąd Okręgowy nie odniósł się również do zarzutów przedstawionych w opinii biegłego. Ubezpieczona w piśmie procesowym z dnia 20 stycznia 2016 r. kwestionowała wyliczenia organu rentowego z dnia 21 grudnia 2015 r. i wносиła o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego w przedmiocie kolejnego wyliczenia ZUS. Sąd odmówił przeprowadzenia dowodu. Ponadto, w ocenie skarżącej kwestionowany wyrok zawiera jedynie wskazanie podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Nie wynika z niego natomiast, czy organ rentowy słusznie uwzględniał minimalne wynagrodzenie za poszczególne lata pracy, akcentując brak imiennych pieczętek w dokumentach oraz czy organ rentowy dokonał prawidłowego ustalenia podstawy przysługującego ubezpieczonej świadczenia, biorąc pod uwagę zarobki do 2014 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał trafnej oceny zebranych dowodów i w konsekwencji prawidłowo ustalił stan faktyczny, a następnie dokonał prawidłowej subsumpcji. Apelacja ma charakter polemiczny.

W pierwszej kolejności należy za Sądem I instancji powtórzyć, że zgodnie z art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 887; dalej jako: „ustawa emerytalna”) wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru

ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest **wyższy od poprzednio obliczonego**. Natomiast w myśl art. 111 ust. 1 ustawy, wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego: 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia, 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo

o ponowne ustalenie emerytury lub renty, 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku

o ponowne ustalenie emerytury lub renty – a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest **wyższy od poprzednio obliczonego**.

W związku z tym, że w przedmiotowej sprawie ubezpieczona Z. P. domagała się przeliczenia świadczenia emerytalnego w oparciu o nowe dowody – zaświadczenia o wysokości zarobków – Sąd Okręgowy postanowił zweryfikować, który z możliwych wariantów przeliczenia będzie dla ubezpieczonej najkorzystniejszy. W tym celu Sąd I instancji przeprowadził symulację, w wyniku której dokonał hipotetycznych wyliczeń podstaw wymiaru składek w okresie zatrudnienia ubezpieczonej w zakładzie (...) we W., przyjmując wynikające z dokumentów osobowych stawki wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego do 1981 r., dane z legitymacji ubezpieczeniowej, zaś za okres 1985-1988 dotychczasowe zaświadczenie Rp-7.

Z poczynionych w ten sposób ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że najkorzystniejszy wskaźnik podstawy wymiaru z 20 lat najkorzystniejszych (1967, 1971, 1976-1992, 2014) wynosi 82,50 %, a z kolejnych 10 lat (1982-1991) – 99,31 %. Oba wskaźniki są niższe niż dotychczas ustalony przez organ rentowy, tj. 116,79 %.

Tym samym, należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu I instancji o braku możliwości uwzględnienia wniosku skarżącej o przeliczenie emerytury w oparciu

o przepisy art. 110-111 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki do zastosowania wskazanych wyżej przepisów, bowiem ponowne przeliczenie świadczenia na tej podstawie jest możliwe wyłącznie w przypadku uzyskania wyższego niż dotychczasowy wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia. W sytuacji, gdy nowo obliczony wskaźnik jest niższy od poprzedniego, nie ma możliwości obliczyć wysokości spornego świadczenia na nowo, gdyż byłoby to dla wnioskodawcy niekorzystne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego

w Białymstoku z dnia 15 kwietnia 2015 r., III AUa 1536/14, Legalis nr 1271291). Przedłożone przez Z. P. dowody nie pozwoliły na ustalenie wyższego wskaźnika, niż dotychczas przyjęty przez organ rentowy, świadczenie nie mogło zatem zostać przeliczone zgodnie z żądaniem ubezpieczonej.

Tak argumentując, Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a wniesiona od niego apelacja jest niezasadna, co skutkowało musiło jej oddaleniem, o czym orzeczono na podstawie art. 385 kpc.

SSA Beata Górska SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko